

SELMA LAGERLÖF

Fågel Rödb bröst

Ur *Kristuslegender* (1904)



Det var på den tiden, då Vår Herre skapade världen, då han inte blott gjorde himmel och jord utan också alla djur och växter samt tillika gav dem deras namn.

Det ges många historier från den tiden, och kände man till dem alla, då skulle man också veta förklaring på allt i världen, som man nu ej kan förstå.

Det var då, som det hände en dag, när Vår Herre satt i paradiset och målade fåglarna, att färgen tog slut i Vår Herres färgkoppar, så att steglitsen skulle ha blivit utan färg, om inte Vår Herre hade torkat av alla penslarna på hennes fjädrar.

Och det var då, som åsnan fick sina långa öron, därför att hon ej kom ihåg, vad namn hon fått. Hon glömde det, bara hon hade gått ett par steg på paradiset's ängar, och tre gånger kom hon tillbaka och frågade, vad hon hette, ända tills Vår Herre blev smått otålig, tog henne i båda öronen och sade: »Ditt namn är åsna, åsna, åsna.»

Och medan han så talade, drog han ut hennes öron, så att hon skulle få bättre hörsel och komma ihåg, vad man sade henne.

Samma dag var det också, som biet blev straffat. Ty då biet blivit skapat, började det genast samla honung, och djur och människor, som märkte, hur ljuvligt honungen doftade, kommo och ville smaka den. Men biet ville behålla allt för sig och jagade med sina giftiga sting bort alla, som närmade sig till honungskakan. Detta såg Vår Herre, och genast kallade han till sig biet och straffade det.

»Jag gav dig gåvan att samla honung, som är det ljuvaste i skapelsen,» sade Vår Herre, »men därmed gav jag dig ej rätt att vara hård mot din nästa. Kom nu ihåg, att var gång, du sticker någon, som vill smaka din honung, måste du dö!»

Åja, det var då, som syrsan blev blind och myran miste sina vingor; det hände så mycket besynnerligt på den dagen.

Vår Herre satt, stor och mild, hela dagen och skapade och frammanade, och fram emot kvällen föll det honom in att skapa en liten grå fågel.

»Kom ihåg, att ditt namn är Rödbrost!» sade Vår Herre till fågeln, då han var färdig. Och han satte honom på sin öppna hand och lät honom flyga.

Men då fågeln flugit omkring en stund och besett den vackra jorden, där han skulle leva, fick han lust att också betrakta sig själv. Då såg han, att han var alldeles grå, och bröstet var lika grått som allt annat. Rödbrost vände och vred på sig

och speglade sig i vattnet, men kunde ej
upptäcka en enda röd fjäder.

Så flög fågeln tillbaka till Vår Herre.

Vår Herre satt god och mild, och ur hans
händer framgingo fjärilar, som fladdrade
omkring hans huvud, duvor kuttrade på hans
skuldror, och ur marken omkring honom
uppväxte rosen och liljan och tusenskönan.

Den lilla fågelns hjärta slog häftigt av rädsla,
men i lätta bågar flög han dock allt närmare och
närmare till Vår Herre, och till sist slog han ned
på hans hand.

Så frågade Vår Herre vad han önskade.

»Jag ville bara fråga dig om en sak,» sade
den lilla fågeln.

»Vad är det du vill veta?» sade Vår Herre.

»Varför skall jag heta Rödbrost, då jag är
helt grå från näbben och ända ut i stjärtspetsen?
Varför kallas jag Rödbrost, då jag ej äger en enda
röd fjäder?»

Och fågeln såg bedjande på Vår Herre med
sina små svarta ögon och vände på huvudet.
Runt omkring såg han fasaner, helt röda under
ett lätt stänk av guldstoff, papegojor med yviga
röda halskragar, tuppar med röda kammar, för
att ej tala om fjärilar, guldfiskar och rosor. Och
naturligtvis tänkte han på hur litet det ville till,
blott en enda liten droppe färg på hans bröst, och
han skulle vara en skön fågel, och hans namn
skulle passa honom.

»Varför skall jag heta Rödbrost, då jag är alldeles grå?» frågade fågeln på nytt och väntade, att Vår Herre skulle säga: Ack, min vän, jag ser, att jag glömt att måla dina bröstfjädrar röda, men vänta bara ett ögonblick, så skall det bli gjort.

Men Vår Herre log blott stilla och sade:
»Jag har kallat dig Rödbrost, och Rödbrost skall du heta, men du får själv se till, att du kan förtjäna dina röda bröstfjädrar.»

Och så lyfte Vår Herre upp handen och lät fågeln på nytt flyga ut i världen.

Fågeln flög ned i paradiset under djupt begrundande. Vad skulle en liten fågel som han kunna göra för att skaffa sig röda fjädrar?

Det enda han kunde tänka på var att taga sitt bo i en törnbuske. Han byggde inne bland taggarna i de täta törnsnåren. Det var, som om han väntat, att ett rosenblad skulle sätta sig fast vid hans strupe och ge den sin färg.

*

En oändlig massa år hade förflutit efter denna dag, som var jordens gladaste. Sedan den tiden hade både djur och människor lämnat paradiset och utbredd sig över jorden. Och människorna hade hunnit så långt, att de hade lärt sig att odla marken och befara havet, de hade skaffat sig kläder och prydnader, ja, de hade redan för länge

sedan lärt sig att bygga stora tempel och mäktiga städer sådana som Tebe, Rom och Jerusalem.

Så kom en ny dag, som också den skulle komma att länge bli ihågkommen i jordens historia, och på denna dags morgon satt fågeln Rödbrost på en liten naken kulle utanför Jerusalems murar och sjöng för sina ungar, som vilade i ett litet bo inne i en låg törnbuske.

Fågel Rödbrost berättade för sina små om den underbara skapelsedagen och om namngivningen, såsom varje fågel Rödbrost hade berättat allt ifrån den förste, som hört Guds ord och utgått ur Guds hand.

»Och se nu,» slutade han sorgset, »så många år hava förgått, så många rosor hava knoppats, så många fågelungar hava kommit ut ur sina ägg sedan skapelsedagen, att ingen kan räkna dem, men Rödbrost är alltjämt en liten grå fågel. Han har ej ännu lyckats att vinna sina röda bröstfjädrar.»

De små ungarna spände upp sina vida gap och frågade, om deras förfäder ej hade sökt utföra några storverk för att förvärva den oskattbara röda färgen.

»Vi hava alla gjort, vad vi kunnat,» sade den lilla fågeln, »men vi hava alla misslyckats. Redan den förste Rödbrost mötte en gång en annan fågel, som var alldeles lik honom, och han började genast älska denna med så häftig kärlek, att han kände sitt bröst glöda. Ack, tänkte han då, nu förstår jag. Det är Vår Herres mening, att

jag skall älska så varmt, att mina bröstfjädrar färgas röda av kärleksglöden, som bor i mitt hjärta. Men han misslyckades, såsom alla efter honom misslyckats, och såsom även ni skola misslyckas.»

De små ungarna kvittrade bedrövade, de började redan sörja över att den röda färgen ej skulle komma att pryda deras små duniga bröst.

»Vi hava också hoppats på sången,» sade den vuxna fågeln, talande i långa, utdragna toner. »Redan den förste fågel Rödbrost sjöng så, att hans bröst svällde av hänförelse, och han vågade hoppas på nytt. Ack, tänkte han, det är sångarglöden, som bor i min själ, som skall rödfärga mina bröstfjädrar. Men han misslyckades, såsom alla efter honom misslyckats, och såsom även ni skola misslyckas.»

Återigen hördes ett sorgset pipande ur de ungas halvnakna strupar.

»Vi hava också hoppats på vårt mod och vår tapperhet,» sade fågeln. »Redan den första fågel Rödbrost stred tappert med andra fåglar, och hans bröst flammade av kamplust. Ack, tänkte han, mina bröstfjädrar skola färgas röda av stridslusten, som glöder i mitt hjärta. Men han misslyckades, såsom alla efter honom misslyckats, och såsom även ni skola misslyckas.»

De små ungarna pepo modigt om att de ändock ville försöka att vinna den eftersträvade

förmånen, men fågeln svarade dem sorgset, att det vore omöjligt. Vad kunde de hoppas, då så många utmärkta förfäder ej lyckats att nå målet? Vad kunde de göra mer än älska, sjunga och strida? Vad kunde — — —

Fågeln höll upp mitt i meningen, ty ur en av Jerusalems portar kommo en mängd människor uttågande, och hela skaran skyndade upp mot kullen, där fågeln hade sitt bo.

Det var ryttare på stolta hästar, knektar med långa spjut, bödelsdrängar med spikar och hammare, det var värdigt framtågande präster och domare, gråtande kvinnor och framför allt en massa vilt kringspringande löst folk, ett otäckt, tjutande följe av gatstrykare.

Den lilla grå fågeln satt darrande på kanten av sitt bo. Han fruktade varje ögonblick, att den lilla törnbusken skulle bli nedtrampad och hans små ungar dödade.

»Tagen er till vara,» ropade han till de små värnlösa ungarna, »krypen tillsammans och varen tysta! Här kommer en häst, som går rakt över oss! Här kommer en krigare med järnskodda sandaler! Här kommer hela den vilda skaran anstormande!»

Med ens upphörde fågeln med sina varningsrop, han blev stilla och tyst. Han nästan glömde den fara, vari han svävade.

Plötsligen hoppade han ned i boet och bredde vingarna över sina ungar.

»Nej, detta är alltför förfärligt,» sade han.
»Jag vill ej, att ni skola se denna syn. Det är tre
missdådare, som skola korsfästas.»

Och han bredde ut vingarna, så att de små ej
kunde se något. De förnummo endast dånande
hammarslag, jämmerrop och folkets vilda skrän.

Fågeln Rödbrost följde hela skådespelet
med ögon, som vidgades av fasa. Han kunde ej
taga blickarna från de tre olyckliga.

»Vad människor äro grymma!» sade fågeln
om en stund. »Det är dem ej nog, att spika fast
dessa stackars varelser på korset, utan på den
enes huvud hava de även fäst en krona av
stickande törne.

»Jag ser, att törnena hava sargat hans
panna, så att blod flyter,» fortfor han. »Och
denne man är så skön och ser omkring sig med
så milda blickar, att var och en borde älska
honom. Det är mig, som om en pilsudd ginge
genom mitt hjärta, då jag ser honom lida.»

Den lilla fågeln började känna ett allt
starkare medlidande med den törnekrönte.

»Om jag vore min broder örnen,» tänkte
han, »skulle jag rycka spikarna ur hans händer
och med mina starka klor driva bort alla dessa,
som pina honom.»

Han såg hur blod dröp ned på den
korsfästes panna och kunde då ej mer hålla sig
stilla i sitt bo.

»Fastän jag är liten och svag, torde jag ändå
kunna göra något för denne arme pinade,»

tänkte fågeln. Och han lämnade boet och flög ut i luften, slående vida kretsar kring den korsfäste.

Han omkretsade honom flera gånger utan att våga nalkas, ty han var en skygg liten fågel, som aldrig vågat komma nära en människa. Men så småningom tog han mod till sig, flög fram till honom och drog med sin näbb ut en törntag, som hade inträngt i den korsfästes panna.

Men vid det han gjorde detta, föll en droppe av den korsfästes blod ned på fågelns bröst. Den vidgade sig snabbt och flöt ut och färgade alla de små späda bröstfjädrarna.

Men den korsfäste öppnade sina läppar och viskade till fågeln. »För din barmhärtighets skull har du nu vunnit vad ditt släkte har eftersträvat allt sedan världens skapelse.»

Så snart fågeln kom åter till sitt bo, ropade hans små ungar till honom: »Ditt bröst är rött, dina bröstfjädrar äro rödare än rosor!«

»Det är endast en bloddroppe från den stackars mannens panna,» sade fågeln. »Den försvinner, så snart jag badar mig i en bäck eller en klar källa.»

Men hur än den lilla fågeln badade, försvann ej mer den röda färgen från hans bröst, och då hans små ungar voro fullväxta, lyste den blodröda färgen också på deras bröstfjädrar, liksom den lyser på varje fågel Rödbrosts strupe och bröst allt intill denna dag.